Motion till riksdagen 1987/88:Ub386

av Hans Göran Granck m. fl. (s) om hemspråksundervisningen

Målsättningen för invandrarpolitiken – jämlikhet, valfrihet och samverkan – lades fast av riksdagen 1975.

Valfrihetsmålet avser frihet för språkliga och kulturella minoriteter att själva välja i vilken grad de vill behålla och utveckla sin ursprungliga kulturella identitet, språket inberäknat. Detta innebär att majoritetsbefolkningen skapar vissa objektiva förutsättningar för den enskildes fria val. En viktig faktor i uppfyllandet av detta är att bereda invandrarbarnen möjlighet till hemspråksundervisning i den obligatoriska skolan.

Det har i Läroplan för grundskolan (Lgr) angetts att hemspråket ingår i grunskolans undervisning därför att:

– En harmonisk allsidig utveckling förutsätter att man behärskar sitt eget språk.

– Elever med annat hemspråk än svenska skall kunna befästa och utveckla sitt hemspråk och kunna upprätthålla sina kontakter med hemlandet.

(Lgr 80, Allmän del sid 145.)

Statsrådet Göransson anför i budgetpropositionens bilaga 10 sid 108, att han "anser att hemspråksundervisningen i större utsträckning bör läggas utanför den ordinarie timplanen". Detta kan synas vara bara en praktisk rekommendation, eftersom hemspråket för det mesta läggs in i elevens schema av hemspråksläraren i samråd med berörda parter. Men så fortsätter han: "...eleverna går inte miste om annan undervisning och ett lugnare och bättre arbetsklimat skapas i klassen genom att invandrareleverna kan närvara på alla lektioner tillsammans med sina kamrater med svensk bakgrund..."

Pedagogiken ägnar sig åt frågan hur man skall skapa "ett lugnare och bättre arbetsklimat". Oron i klassrummen är *inte* ett fenomen i invandringens fotspår. I dagens svenska klassrum är det en ständig ström ut och in av elver, eftersom både det pedagogiska innehållet och arbetssättet har förändrats med aktiverandet av elever genom grupp- och temaarbeten och annat. Det är inte bara läkarvård, fluorsköljning, specialundervisning, hemspråksundervisning osv, som "stör" den traditionsbundna bilden av hur skolundervisningen skall bedrivas. Att då skilja ut just hemspråksundervisningen som orsak till oron i klassen, kan ge näring åt attityder som borde höra till det förgångna.

Konsekvensen av rekommendationen i propositionen skulle kunna bli bl. a. följande:

– Invandrarelevers villkor försämras. Detta då invandrareleverna skall tas ut till längre arbetsdagar än svenska elever. Deras undervisning läggs utanför schemat och deras hemspråk ges därmed status av fritidssysselsättning.

– En kvalitativ försämring avseende hemspråkslärarnas utbildningsnivå kan också bli följden. Med en arbetsmöjlighet på 6–10 veckotimmar kan ingen försörja sig. I stället för utbildade lärare och heltidstjänster kan det bli fråga om periodvisa extraarbeten.

Redan i dag har hemspråket låg status, eftersom alla ännu inte accepterat Lgr 80 (sid 146) och insett att "minoritetsgruppernas erfarenheter och språkkunskaper innebär stora resurser både inom Sverige och för internationella kontakter och kulturutbytet över gränserna". Eleverna kan, om en förändring sker, uppfatta sin hemspråksundervisning som straff och därmed inte uppskatta sina erfarenheter och sin tvåspråkighet som den tillgång för ett mångkulturellt och mångspråkigt samhälle som Lgr 80 talar om.

Hemställan

Med hänvisning till det ovan anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen ill känna vad i motionen anförts om hemspråksundervisningen i grundskolan.

Stockholm den 26 januari 1988

Hans Göran Franck (s)

Margareta Palmqvist (s) *Anita Johansson (s)*

Erkki Tammenoksa (s) *Lahja Exner (s)*

Sylvia Pettersson (s)

gotab Stockholm 1988 14605